

Муниципальное общеобразовательное учреждение
«Кужмарская средняя общеобразовательная школа»
Звениговского района Республики Марий Эл

Одобрено:

Руководитель МО
учителей начальных классов
 В.В. Степанова
« 29 » 08 2021 г.

Согласовано:

Заместитель
директора школы
 И.С. Андреева
« 29 » 08 2022г.

Утверждаю:

Директор школы
 Н.В. Романова
« 29 » 08 2022г.

Рабочая учебная программа
для 4 класса
на 2022-2023 учебный год

УМК «Школа России»

Составили: Степанова В.В.
Григорьева Н.М.

Рабочая программа по родному языку Умылтарен возымаш

4класс

Тунеммашын цель ден задачиже- влак

Литератур лудмаш- тўналтыш школышто туныктымо тўн предмет кокла гыч иктыже. Шочмо марий йылмым нергелыме дене пырля тудо тунемшын шинчымашыжым ешара, уш- акылжым атыландараш полша да шўм-чон поянлыкшым арун есекмдара. Литератур лудмаш урокышто тунемшын пашаже сайын кая гын, моло предмет денат йоча нелылыкым шижаш ок тўнал.

Литеатур лудмаш урокышто тыгай цель- влак шындалтыт:

-чын, икшырымын писын, умылен да сылнын лудаш тунемаш, книга кумылын да йўратен лудмашке куснаш, шкевуя ўкымылыде лудаш тўналаш, лудмо негызеш шке кутырымода возымо йылмым лывырташ;

-сылнымутым лудшыла, ум утларак пален налаш, творческий шўлышым кугемдаш; мутын сылнылыкшым шочыктышо вийжым шижаш; туныктен шогышо, тыгак научный шинчыиашым темлыше текст – влак дене пашам ышташ;

-сылнымутан текстын полшымыж дене тунемаш тўналше йочан кугу тўняште шкем кучен моштымо койышыжым почылтараш, порылык ден осаллыкым ойыркалаш, шуко йылман Российыште да вес эллаште илыше калык- влакын тўвыраштым пагалаш кумыландаш.

Литератур лудмаш урокын эн серыпле кўкшытан цельже:ушан- шотан лудшым шуарен кушташ. Лудмо негызеш йоча тек шке шинчымашыжым умбакыже нўлтен шога.Чыла тышке шуаш теве мо полшышаш: кажне кечын сайынрак да

сайынрак лудын шогымо, лудмо але колыштмо произведенийым умылымо йөн- влакым пален налме, могай ум книга лекмым эскерен шогымо да шке гыч ойыркалыме, луде кодшо кечыште каньысырлыкым шижме.

Ончыктымо цель- влакыш шуаш манын, тебе могай каштала гоч вончаш кӱлеш:

1. Чын,писын, умылен да сылнын лудаш умбакыже туныкташ, мом лудмым ынлен шогаш, уш- акылым чын корно дене виктараш, утларак шонкалаш, шижаш, илаш туныкташ, а тидланже лудмашым да книга пагалаш кумыландаш.тунемше тӱрлӱ сынан книга дене палыме лийын шога гын, моло предмет денат пашажым саемден кертеш. Тунам тудо лудмашлан кӱра огыл, а у шинчымашым погышашлан книга- влакым шерга, шке тӱня умылымашым кугемда,шке кумылын тӱрлӱ мутерым, справочникым кычалаш тӱналеш.

2.Йылме лывыртымепашам у кӱкшытышкӱ нӱлталаш. Тидланже йоча мут шондыкшым сайынрак пойдарышаш, марий писатель ден поэт- влакын сылнымутышт гыч кунар- гынат кӱсынлаш.

3.Сылнымут литературышто сӱретлыме пӱртӱсын да илышын моторлыкшым, чеченлыкшым умылаш полша. «шукерте огыл чолгыжшо шинчанчевер кече менам вӱчыш, а тебе ынде шыжат толын шуо» (А.Мичурин- Азмекей); «Содыки . могае сае- ме тӱняште илена» (Г.Ояр).Тунемше- влак литературым живопись да музык дене танастарен ончалын кертыт: поэт ден иписатель- шамыч сылнылыкым мут дене тӱрлат, художник- влак -чия дене, композитор- шамыч- сем дене.Марий автор- влак могай сылнештарыме йӱн дене пайдаланат, палемден кодыман.Тунемше- шамыч сылнештарыме йӱн- влакым ойлымашыштышт. Возымашыштышт кучылташ кумыланит гын, путырак сай лиеш.

4.Калык ойпого да сылнымут полшымо дене йоча- шамычын шӱмешышт поро шонымашден волгыдо шижмашым шытыктараш да вияндаш, ончыко илышлан шуарен шогаш. Сылнымутын воспитательный цельже изи огыл. Ош тӱняште шкем кузк шот дене кучаш. Мом ышташ ок йӱрӱ, а мом ышташ лиеш да кӱлеш, илаш вийым мо пуа?- тыгай да моло йодыш- влаклан вашмутым лудмо да лончылымо текстлаште муаш тыршыман.

Лудмаш урокын эше тыгыдырак сомылжат шагал огыл:

-марий писатель ден поэт- влак нергенум пален налаш,

-түрлө жанран произведений- шамычым ойыркалаш;

-лудмо да лончылымо сылнымутышто сүретлыме персонажын образшым лончылаш, сай але уда койышыжым аклаш;

-ойлымашын да почеламутын ойыртомжым шижаш тўналаш;

-тестын сөрал йылмыжым аклаш;

-порылан куан шижмашым, удалан келшыдыме койышым шочыкташ;

-Мөнгыштө книгам шкевуя лудмашке шуаш.

Литератур лудмаш программе тўн шотышто марий калыкын ойпогыжлан да сылнымут мастар- влакын мурсаскаштлан энерта.Тунемме книгашке пурышаш текст- шамыч социальный , этический да эстетический сынан улмышт дене чумыралтыт.Нуно шочмэлым, калыкым, йылмым йөратыше тукумымончен куштымаште кугу суапым ыштышаш улыт.

Элнан ўшанле эрге ден ўдыр- ьвлакшым шуарен куштымаште шочмо кундем, сар ден тыныс нерген сылнымутан лудмаш пале кышам кода.Тале писатель ден поэт- влакын возымышт, марий калыкын ойпогыжо, тыгак тудын лўмлө енже, пайремжеда модышыжо, илыш- йўлаж нергентекст- влак кугу пайдам пуат.Мемнан пелен илыше пошкудо да финн- угор ешыш пурышотродо- тукум, руш да моло калык- влакын илышышт да сылнымутышт уш- ьакылыштым пойдарат.

Мутмастар- влакын серымышт пўртўсым, илышым да пашан пайдажым ужын да шижын мошташ, кумылым нөлташ да шўм- чоным аруэмдаш полшен кертят. Идалык жап- влак нерген лудмо годым икшыве сылнылык тўняште илышаш, тудын чонжо куанен юарлышаш.

Чыла класслаште кажне теме почеш уш- акылым вияндаш, йылмым лывырташ, илышлан ямдылалташ кугу йөн ышталтеш. Сылнымут шочмо йылмын ямже дене тўзлана. Тудын пылышнам шыматен йонгалтше онгыржо уло. Кажне гласный але согласный йўкым чын каласен колташ туныктыде ок лий. Мут чондайымат эре пойдарен шогыман. Сылнымутышто вашлиялтше чаткан да мастарын чонымо предложенийым молан лончылаш да шке кутырмашке але

серымашке пурташ огыл? Ойлымашын чоналтмыжым. Ужаш- влакын икте- весышт дене кылдалтмыштым, почеламутын размержым, тудын семла йонгалтмыжым молан эскераш огыл?

Сылнымут шкенжын чеченлыкше дене одарлана. Йылмым кучылташ мастарын кучылтмо ойсавыртыш, сӱрастарен каласыме шомак- влак кугун пошат. Садлан танастарымашым, эптетым, метафорым, гиперболым йоча- влаклан палдарен кодаш кӱлеш.

Лудаш да сылнымут лончылдаш урокын утларак жапше(30-35 минут) ойыралтшаш.

Произведенийым лончылышыла тунемше- влак текстын тӱн шонымашыжым муын моштышаш да ужаш- влак кокласе логический кылым рашемдышаш улыт. Герой- влакын пашаштым, койыш- шоктышыштым аклаш, персонажын молан тыге але вес семын ыштымыж нерген шке шонымашыштым луктын ойлаш тӱналыт. Текстлан пенгыдын эртерен, литературный геройын образшым лончылыман. Посна персонаж нерген автор мом да кузе возен, лудын кодыман да геройын образшым иктешлыман. Лач тыге шоктмо годым икшывын кӱргешыже, ушешыже эн суапле шонымаш- влак ылыжшаш улыт

Сай книга дене кылым кучыдымо ен пиялдыме лиеш. Изишт годым лудаш она кумылан де гын, ытунуктымо йочана- влак куандыме радамыш логал кертыт. Тыге ынже лий манын, лудмо южо текстым инсценироватлаш келша. Ик произведенийым тунемше- влак модын ончыктат, весым роль дене лудын пуат, кумшым герой лӱм дене каласкален кодат. Произведенийым умбакыже шуен але ойлымаш дене йомакым шке гыч шонен каласкалыкташ пайдале.

Лудмаш урок марий да руш йылме, природоведений, труд, музык, изоискусство урок- влак дене чак кылдалтеш. Музык ден изоискусство урок- влак нерген пона палемден кодыман. Лудшаш южо текстлан марий композитор- сеемым келыштарыме нерген ойлыде кодаш огеш лий. Художник- влакат марий сылнымут деч ӱрдыжтӧ огыт шого. писатель ден поэтна- влакын портретыштым, южо текстлан сӱретым лач нуно ыштат. Лудмаш урокышто композитор ден художник- влакын произведенийыштым кучылтмо дене текст ешартыш шулдырым налеш.

Урокышто гына лудмо огеш сите. Йоча- влак мӱнгыштӧятыр марла книга , «Ямде лий» ден «Марий Эл» газетлам, «Кече» журналым лудын шогышаш улыт. Мо логалын, тудым ынышт луд манын, лӱмынак «внеклассный лудмаш» манме

але мӱнгыштӱдудмым виктарыме урок эртаралтеш.Тиде уроклан жап программыште ончыктымо шагат гыч налалтеш.IVклассыште тылзыште ик внеклассый лудмаш урок темлалтеш.

Тунемме планыште литератур лудмашын верже.

Россий Федерациысе тунемме тӱнеж- влакынбазисный планышт дене келшышын литератур лудмашлан IV классыште 34 тунемме арня лиеш.Литератур лудмаш урок арнялан кокыт эртаралтеш. Тунемме ий мучко 68 шагат погынышаш.

Литератур лудмаш урокын лектышыже могай лийшаш.

Ушан- шотан айдемым шуарен куштымашым шотышко налаш гын, литератур лудмашурокрышто тунемме негызеш теве мо рашемдалтшаш:

- сайын тунеммаште да шкем умбакыже вияндымаште лудмашын кугу полышыжым шижын шогыман;
- тӱня ilynшым да шкем шке пален налаш манын, эре лудын шогаш кӱлмым ушышто чарныде кучымаш;
- Марий Элысе, Российысе да вес элласе кугезына- влакын пӱлеклыме уш- акыл поянлыкышт дене палыме лиймаш;
- «сылнымутан произведений сымыктышын посна ужашыже» манмым умылымаш;
- сылнымутым тичмашнек авалтымаш;
- сылнымутым уло шӱм- чон дене умылаш тыршымаш;
- шке шонымым радам дене почын пуымаш да ваш мутланыше енын уш погыжым пагалаш.

Урок деч посна моло годым литератур урокын лектышыже могай лийшаш:

-кўлеш шинчымашым пален налаш манын, тўрлө книга ден справочниклаште але Интернетыште келшыше материалым шкевуя кычалмаш;

-сылнымутан текстым лончылымо да умылтарыме годым логический ужаш- влаклан шеледымаш, планым чонымаш, сылнештарыме йөн – шамычым палемдымаш, шке шонымашым умылтарен да негызлен моштымаш;

-шке йырысе тўня дене ваш келшымаш кылым кучымо правил- лвак дене палыме лиймаш;

-обществыште пенгыдемдалтше шкем кучымо правил- влак дене палыме лиймаш;

-весе- шамыч дене вашкыл кучымо негыз- влакым палымаш, группышто, тўшка пашаште шкем кучен моштымаш.

Лудмашын саскаже тыгай лийшаш:

-сайын да умылен лудмаш кўкшытышкө шумаш;

-тўкнылде лудмашке куснымаш, колыштмо але лудмо текстым умылымо йөн- шамычым палымаш;

-шкем ушан- шотан, творческий шўлышан лудшылан шотлымаш;

-произведенийсе персонаж але событий нерген каласкалымаш сынан тыгай текстым шке гыч чонен моштымаш, план почешсодержанийжым шке гыч каласкалымаш, шонкалымаш да описаний йёршан повествовательный текстым чонымаш;

-Тунемме почеламутым наизусть каласкалымаш, тунемше, тыгак ача- ава да туныктышо- влак ончыко изирак увертарымаш да ойлымаш шомак дене лекшаш.

IV класс

Литератур лудмаш (68 шагат)

Мом лудман

Калык ойпого. Марий, руш да вес элласе калык- влакын йомакышт, туштышт да калыкмутышт.

Илаш мо вийым пуа?Пүртүс, калык, паша. Марий сылнымутчо- влакын «Ужар илем»темылан серыме произведенийышт. Марла возышо автор- влакын калык йўлалан пōлеклыме ойпогышт.пашам чапландарыше марий сылнымут.

Марий калыкын лўмлō енже- влак. Марий калык гыч лекше шымлызе,сарын да пашан геройжо, сылнымут да сымыктыш(искусство) пашаен- влак нерген ойлымаш, почеламут ден статья- влак.

Марий калыкын родо- тукумжо. Удмурт, мордва, эстон, финн, венгр да финн- угорйылме ешыш пурышо моло калык- влакын ойпогышт, писатель ден поэтыштын сылнымутышт.

Кумыл шергын шога. Марий енын пор улмыжым, тудын лывырге кумылзак койышыжым, тўрлō калык- влак кокласе келшымашым сўретлыше ойлымаш, почеламут- влак.

Лўмлō марий писатель ден поэт- влак. Н.С.Лекайнын, В.С.Юксернын, йыван Кырлян, В.Х.Колумбын, Макс Майнын ойпого аршашышт.

Руш да вес эллесе сылнымут мастар- влакын возымышт. А.С.Пушкинын, И.А.Крыловын, Л.Н.Толстойын, А.П.Чеховын, К.М.Чуковскийын, С.М.Маршакын, А.П.Гайдарын, Н.Н.Носовын да молынат йочалык сылнымутышт.Д.Дефон, Д.Свифтын, М.Твенын. В.Гюгон, Д.Родарин серымышт гыч ужаш – влак.

Шыргыжалына мо вара? Марий , руш да мло калык- влакын койдарчык сынан ойпогышт, мыскара шўлышан мутаршашышт.Б.Даниловын, Гр. Ивановын шомакым модыктышо рифман почеламутышт. Буримела модмаш.

Внеклассный лудмаш. Внеклассный лудмаштылзылан ик гана эртаралтеш. Тунам классный лудмашлан 57 шагат кодеш.

Наизусть тунемшаш почеламут- влак

С.Чавайн. Паша.

Куэ

М.Казаков.Мый Москвашке каем.

Кинде.

Теле тўс

Колым кучена

В.Иванов.У кинде там.

Б.Данилов.Задаче.

Макс Майн. Кўсле- шамыч мурат пиал мурым.

М.Якимов.Эртем Йошкар-Олаште.

Г.Матюковский. Первый олмапу.

В.Исенеков.Шошо муро.

В.Регеж- Горохов.О шочмо мланде!

А.Тимиркаев.Учёный тукум

А.Новиков.Шочмо эл.

Тунемме ий мучаште йоча мом палышаш да ыштен моштышаш

Икымше пелий мучаште палыдыме текстым тичмаш мут денем чын, умылен да сылнын лудын пуышаш, 1 минутышто 75- 80 шомакым шуктышаш, кокымшо пелийыште- 80- 85 мутым;

-йўкынат да шкевуют утларак да утларак лудын шогышаш;

-лудмын тўн шонымашыжым шкевуя кычалаш тўналшаш;

-тўрлő произведенийласе герой- влакын койыш- шоктышыштым танастарышаш, икгайлыкым да ойыртемем

мушаш; -тўрлő авторы ник темыланвозымо сылнымутыштым танастарышаш;

-III классыштетунемме сылнымутан произведенийласе герой- влакын образыштым лончылаш тўналме пашамумбакыже шуйышаш;почеламутласе поэтический образ- влак дене палме лийшаш;

-мыскара шўлышан сылнымутым улышышаш;

-произведенийын жанр ойытремжым рашемдышаш;

-туныктышын темлымыж почешда шке кумылын «Ямде лий» газетым, «Кече»журналым лудын

шогышаш; -14 почеламутым наизусть палышаш.

Марла лудмаш.

Занятий-влак П.Е.Емельяновын да В.В.Крыловын 4 класслан «Лудшаш книга» учебник почеш эртаралтыт.

Чылаже 68 шагат. (Арняште 2 шагат).

Внеклассный лудмаш - 10 шагат.

№	Урокын темыже.	стр.	жап.
	Калык ойпого.		
1	Марий калык муро, такмак, калыкмут, тушто-влак.	3-8	
2	«Ныл йолташ» марий калык йомак.	9-11	
3	«Шонет – курыкымат савырет» китый калый йомак.	11-13	
4	«Сонарзе ден пүчө» удэгей калык йомак.	13-14	
5	«Кече ден йӱр» йомак.	14-16	
6	«Ӱдыр куштымо курык» легенде.	17-19	
7	«Мардеж» (йомак семын). «Меран» манси калык йомак.	20-23	
8.	«Рывыж ден каза» руш калык йомак. «Шына молан йыныса?» бурят калык йомак.	23-25	
9	Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш.	25-26	

	Илыш мо вийым пуа? Пүртүс, калык, паша.		
10.	А. Мичурин-Азмекей. Пүртүс – мемнан поянлыкна.	27-29	
11	Б.Данилов. Кенеж. А.Фёдоров. Кенеж мучаш.	29-31	
12	М.Казаков. Кокымшо кинде. А.Васильев. Шыже.	32-33	
13	С.Чавайн. Теле. В.Иванов. Лум. А.Мокеев. Телым.	34-36	
14	Н.Иванов. Теле чакна. Ф. Майоров. Шошо.	37-40	
15	В.Исенеков. Шошо муро. А.Куприн. Шырчык. С. Вишневский. Ава.	41-43	
16	Внеклассный лудмаш.		
17.	Калык йўла. Из иен шочын.	44-46	
18	В.Ижболдин. Вўма. А.Александров. Марий түр.	46-48	
19	И.Андреев. Шынашовыч. Тувыртыш пайрем.	50-52	
20	Тошто калык илыш йўлам пагален моштымаш.	52-53	
21	Паша! Паша! С.Г.Чавайн. Паша. В.Иванов. У кинде там.	53-55	

22	Ю.Артамонов. Уста кугезына-влак.	56-57	
23	В.Крылов. У пöрт кушкеш. М.Казаков. Политехника занятий.	57-59	
24	Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш.	59-61	
	Марий калыкын лўмлö енже-влак.		
25	Калык мурызо С.Г.Чавайн. Куэ.	62-63	
26	Икымше Марий композитор.	64-67	
27	Икымше Марий сўретче.	68-70	
28	Чолга этнограф-фольклорист.	71-73	
29	Совет Союз Герой Сергей Суворов.	73-75	
30	Тале академик.	76-77	
31	Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш.	78	
	Марий калыкын родо-тукымжо.		
32	Финно-угор калык йылме.	79-83	
33	«Пўчö» (финн йомак)	83-86	
34	«Король ден шўшпык» (эстон калык йомак)	86-90	
35	Р.Радаев. Сурай. Яакко Ругоев. Карел мландем.	90-95	
36	Хант калык. Е.Айпин. Мый мландым колыштам.	96-98	

37	Удмурт кундем. Макси калыкын илыш-йўлаже. Коми мландын поянлыкше.	98-101	
38.	Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш.		
	Кумыл шергын шога.		
39	Порылык – эн сай кумыл. Ава кумыл.	103-106	
40	Мастар калык.	107-109	
41	Марий патыр-влак. Чумбылат ден Болтуш.	109-111	
42.	Мустай Карим. Куэ лышташ нерген. А.Алга. Шўмбел чуваш мландем. С.Эллай. Йўратыме Якутий.	111-113	
43	Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш.		
	Лўмлў Марий писатель ден поэт-влак.		
44	Н. Лекайн. Рита-садовод.	115-119	
45	В.Юксерн. Вўдшў йога- серже кодеш.	119-123	
46	Йыван Кырля. В. Колумб.	123-130	
47	М.Майн. Первый книга. Кинде суыр.		
48	Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш.		
	Руш да моло калыкын тале писательже-влак.		
49.	А.С.Пушкин- руш калыкын тале писательже.	135-140	

	Малыше кугыжа ўдыр ден шым патыр нерген йомак.		
50.	И. А. Крылов. Рывыж ден виноград. Д. Исламов. Л.Н.Толстой. Изи кайык.	141-144	
51	А.П.Чехов. Ванька.	144-149	
52	К.И.Чуковский. Куан. С.Я.Маршак. Уныка дене мутланымаш.	149-151	
53	А.П.Гайдар. Шокшо кў.	152-158	
54	Н.Н.Носов. Витя Малеев школышто да мўнгыштў.	158-163	
55	Внеклассный лудмаш.		
56	Д.Дефо. Робинзон – калык илыдыме островышто.	164-170	
57	М.Твен. Том Соерын приключенийже.		
58	В.Гюго. Гаврош. Д.Родари. Паша Кузе ўпша?	171-174	
59	Д.Свифт «Лапутушко, Бальнибарбишке...».		
60	Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш.		
61	Шыргыжалына мо вара?	179-183	
	В.ўпымарий. Йолагай ден Пулагай. Турня ден мўкш. Вани ўркана. ўнгын урокшо.		
62	В.Ижболдин. Паяш шыргыжеш. Вияш капка.	183-185	
63	А.Новиков. Шояк мешак. А. Мичурин-Азмекей. Йўлем аркаште.	186-189	
64	В.Исенеков. Вареньылан гына. Тракторым ачален. Унала ўжеш.	189-191	

65	З.Краснов. Мутмодыш. Р.Минуллин. Кунам кугу Лиям мый.... Б.Данилов. Йыгыр онгыр.	191-192	
66	Модыш-влак.	193-195	
67	Иктешлымаш урок-влак. Внеклассный лудмаш.		
68	Идалык мучко тунеммым иктешлымаш урок.		

Литературное чтение (мар.)

П.Е.Емельянов, В.В.Крылов

Класс: 4

Количество часов в неделю по учебному плану: 2 часа

Общее количество часов: 68 часов

Основание для планирования: образовательный региональный стандарт.

№	Дата	Тема урока	Страница
1		Марий калык муро. Такмак – влак.	3-5
2		Калыкмут-влак. Тушто – влак.	5-8
3		Ныл йолташ (Марий калык йомак)	9-11
4		Шонет – курыкымат савырет (Китай калык йомак) Сонарзе ден пучо. В.Арсеньев.	11-14
5		Кече ден йур. (йомак)	14-16
6		Удыр куштымо курык. (легенда)	17-19
7		Мардеж. (йомак семын)	20-21
8		Меран. (манси калык йомак)	22-25

		Рывыж ден каза. (руш калык йомак)	
9		<i>Внеклассный лудмаш.</i> Шортньо шыже.	
10		А.Мичурин-Азмекей. Пуртус-мемнан поянлыкна.	27-29
11		Б. Данилов. Кенеж. А.Фёдоров. Кенеж мучаш.	29-31
12		М. Казаков. Кокымшо кинде. А.Васильев. Теле.	32-34
13		С. Чавайн. Теле. В.Иванов. Лум.	34-36
14		В. Майоров. Шошо.В.Исенеков. Шошо муро.	39-41
15		А. Куприн. Шырчык.	41-43
16		С. Вишневский. Ава.	43
17		<i>Внеклассный лудмаш.</i>	
18		Калык йула. Изи ен шочын.	44-46
19		В.Ижболдин. Вума.	46-47
20		А.Александров. Марий тур. И.Андреев. Шынашовыч.	48-50
21		И. Андреев. Тувыртыш пайрем.	51-53
22		С. Чавайн. Паша. В.Иванов. У кинде там.	53-55
23		Ю Артамонов Уста кугезына – влак. В.Крылов. У порт кушкеш.	56-58
24		<i>Внеклассный лудмаш.</i>	

25		К. Васин Калык мурызо. С.Чавайн. Куэ.	62-64
26		М.Казаков Муро-илыш, муро- вий. О.Герасимов. Шушпык сем.	64-67
27		В.Кудрявцев Художник да мер паша ен.	68-70
28		В.Крылов Чолга кумыл.	71-73
29		М Большаков Сергей Суворов.	73-75
30		Е. Макаров Туныктышо гыч академик марте.	76-78
31		<i>Внеклассный лудмаш.</i>	
32		К.Васин Родо муро. Шандор Петофи. Мый венгр улам.	79-83
33		Пучо (финн йомак).	83-86
34		Король ден шушпык (эстон калык йомак).	86-90
35		Василий Радаев Сурай.	90-94
36		Яакко Ругоев Карел мландем.	94-95
37		Еремей Айпин Мый мландым колыштам.	96-98
38		Флор Васильев Шиялтыш. Юван Шесталов. Легенде, ит ондале!	98-100
39		Альберт Ванеев Йудвел- шочмо мландем.	101-102
40		<i>Внеклассный лудмаш.</i>	

41		И.Михайлов Кумыл эн шерге. Я.Егоров. Порылык – сай кумыл.	103-105
42		А Букетов Ава кумыл.	106
43		Мастар калык. В.Дмитриев. Сай илет, кутырет, Марий калык?	107-109
44		Марий патыр –влак.	109-111
45		Мустай Карим. Куэ лышташ нерген. Серафим Эллай. Йоратыме Якутий.	111- 113
46		<i>Внеклассный лудмаш.</i>	
47		Никандр Лейкан Рита – садовод.	115-119
48		Василий Юксерн Вудшо йога- серже кодеш.	119-123
49		Йыван Кырля. Тидыже вет Мустафа!	123-127
50		Валентин Колумб. Йошкар – Ола. Муро.	127-130
51		Макс Майн. Первый книга. Кинде сукур.	131-134
52		<i>Внеклассный лудмаш.</i>	
53		А.С.Пушкин Малыше кугыжа удыр ден шым патыр....	135-140
54		И.А. Крылов Рывыж ден виноград. Л.Н.Толстой. Изи кайык.	141-144

55		А.П. Чехов Ванька.	144-149
56		К.И. Чуковский Куан. С.Я.Маршак. Уныка дене мутланымаш.	149-152
57		А.П.Гайдар Шокшо куй.	152-157
58		Н.Н.Носов. Витя Малеев школышто да монгышто.	158-163
59		Даниель Дефо. Робинзон – калык илыдыме островышто.	164-166
60		Марк Твен Том Сойерын приключенийже.	167-170
61		Виктор Гюго Гаврош. Джанни Родари. Паша Кузе упша?	171-174
62		Джонатан Свифт. Лапутушко, Бальнибарбишке....	174-177
63		<i>Внеклассный лудмаш.</i>	
64		В.Упымарий. Йолагай ден Пулагай. Түрня ден мукш.	179- 181
65		А Богданов Унгын урокшо. В.Ижболкин. Виш капка.	181-185
66		А.Новиков. Шояк мешак. А.Мичурин – Азмекей. Йулем аркаште.	186-188
67		В. Исенекоев. Тракторым ачалем. Унала ужеш.	189-191
68		З.Краснов. Мутмодыш. Г. Иванов. Мо тиде?	191-195

Марийский язык

С.Д. Дмитриев

Класс: 4б

Количество часов в неделю по учебному плану: 2 часа.

Общее количество часов: 68 часов.

Основание для планирования: образовательный региональный стандарт.

Дата	№	Тема урока	Стр.
		<i>2-3 класслаште тунеммым ушештарымаш 14ш</i>	
	1	Предложений. Главный да второстепенный член – влак.	
	2	Каласыме цель дене предложений – влакын турло лиймышт.	
	3	Интонаций шот дене предложений – влак турло лиймышт.	
	4	Диктант. <i>Сентябрь.</i>	
	5	Мут сочетаний.	
	6	Изложений. <i>Моктанчыкым йоратыше уке.</i>	С.18.упр.28
	7	Мутын составше.	
	8	Йук ден буква-влак.	
	9	Сочинений. <i>Шортньо шыже.</i>	С.23.упр.42,45

	10	Ойлымаш ужаш-влак. Лум мут.	
	11	Пале мут.	
	12	Изложений. <i>Аля ден Алик.</i>	С.34,упр.63
	13	Глагол.	
	14	Сочинений. <i>Мыйын шоньмем.</i>	С.44,упр.79
		<i>Предложений ден мут сочетаний 35ш</i>	
	15	Мут сочетаний.	
	16	Контрольный диктант.	
	17	Текст. Текстын ужашыже – влак.	
	18	Текст. Описаний.	
	19	Текст. Шонкалымаш.	
	20	Диктант.	
	21	Главный да второстепенный член – влак.	
	22	Сочинений.	
	23	Второстепенный член – влак. Дополнений.	
	24	Изложений. <i>Ушанле пий.</i>	С.57,упр.102
	25	Второстепенный член – влак. Определений.	
	26	Второстепенный член – влак. Умландарыше член.	
	27	Сочинений. <i>Шочмо эл верч.</i>	С.64,упр.114

	28	Распространённый да нераспространённый предложений – влак.	
	29	Икгай подлежащиян предложений – влак.	
	30	Контрольный диктант.	
	31	Икгай сказуемаян предложений – влак	
	32	Изложений. <i>Изи Маша</i>	Сбор.изложений
	33	Икгай дополнениян предложений.	
	34	Икгай определениян предложений.	
	35	Сочинений. <i>Теле толмым вучышна.</i>	С.69,упр.122,100
	36	Икгай определениян предложений.	
	37	Икгай умландарыше членан предложений.	
	38	Контрольный диктант.	
	39	Сочинений. <i>Чоткар-патыр</i>	
	40	Простой да сложный предложений.	
	40	Изложений. <i>Чоялык.</i>	С.80-82,упр.147
	41	Сложносочинённый предложений.	
	42	Сложносочинённый предложений.	
	43	Сочинений. <i>Мыйын тунуктышем.</i>	
	44	Сложноподчинённый предложений.	
	45	Сложноподчинённый предложений.	

	46	Изложений. <i>Ава кунам мала?</i>	Сбор.изл.с.57
	47	Вияш ой.	
	48	Вияш ой.	
	49	Контрольный диктант.	
	50	Лум мут,пале мут,глагол.	
	51	Олмештыш мут.	
	52	Олмештыш мутын числа да лица дене вашталтмыже.	
	53	Изложений. <i>Ондре - мыйын шольым.</i>	С.91.упр.106
	54	Олмештыш мутын падеж дене вашталтмыже.	
	55	Контрольный диктант.	
	56	Чот мут.	
	57	Сочинений. <i>Рывыж игыжым утарен.</i>	
	58	Шотлымо чот мут.	
	59	Радам чот мут.	
	60	Изложений. <i>Герой ила.</i>	С.107
	61	Наречий.	
	62	Верым ончыктышо наречий.	
	63	Жапым ончыктышо наречий.	
	64	Сочинений. <i>Мемнан вер шорна.</i>	

	65	Кузе лиймым ончыктышо наречий.	
	66	Контрольный диктант.	
	67	Ушештарымаш. Ойлымаш ужаш –влак.	
	68	Мутын составше.	